

Tőzsér Árpád

Az „aranymetsző” folyóirat

(Pozsonyi üdvözet az 50 éves kecskeméti Forrásnak)

Számomra a *Forrás* a kezdetek kezdetén Székér Endrét jelentette.

1969-et írtunk, s valami írószövetségi rendezvény nézőterén egymás mellé ültetett bennünket a véletlen. A fiatal emberek könnyen ismerkednek: csakhamar kiderítettük egymásról, hogy mindketten 1935-ös születésűek vagyunk, s ez a tény attól kezdve láthatatlan kapocsként kötött össze bennünket.

Bandi akkor s ott azt újságolta, hogy Kecskeméten, ahol tanított, *Forrás* névvel irodalmi folyóiratot készülnek indítani, pontosabban a már addig is létező *Kiskunság* című időszaki kiadványt alakítják át irodalmi lappá, mi több, a leendő folyóirat nevét attól a felvidéki lapocskától tervezik kölcsönözni, amely 1938-ban, Pozsonyban indult, az ottani magyar egyetemisták lapjaként, de az év ismert történelmi eseményei (Csehszlovákia széthullása) miatt csak két száma jelent meg.

Én, mint pozsonyi illetőségű literátor, erre felfigyeltem, de magáról a tervről, amennyire emlékszem, szkeptikusan nyilatkoztam, mondván, hogy a vidéki irodalmi lapok általában csak ott maradnak meg, ahol egyetemi közönség, azaz irodalmi utánpótlás is van. Nem véletlen, hogy éppen a szegedi *Tiszatáj*nak, a pécsi *Jelenkornak* és a debreceni *Alföldnek* sikerült a talpon maradás: mind a három lap otthona egyetemi város. Erre Sz. E., kicsit sértődötten, azt válaszolta, hogy egy városnak egyetem nélkül is lehet egyetemi szintű a szellemi élete.

Erről, jóval később, mikor már nemcsak rendszeres olvasója, hanem szerzője is voltam a *Forrásnak*, magam is személyesen meggyőződhettem.

1996-ban (tehát már jócskán a lap Füzi Laci jegyezte, máig nyúló korszakában) történt. A *Forrás* szerkesztősége és a kecskeméti Megyei Könyvtár nagyszabású (s ezúttal távolról sem csak a hatás kedvéért írom ide az obligát jelzőt) könyvheti ünneppsorozatot szervezett. A kiskunsági nagy könyvünnep és írói sereg-
lés több mint egy hétig tartott, s olyan személyiségek adtak neki jelenlétükkel különös súlyt és rangot, mint Esterházy Péter, Jókai Anna, Sándor Iván, Somlyó György, Tornai József, Gion Nándor, Háy János (hogy csak a legjelesebbeket említsem a számos résztvevő közül). A sorozat nyolcadik napján bemutatásra került Tóth László *Szó és csönd* című, költőkkel készített interjúinak kötete is, s mivel magam is szerepeltem a kötetben, engem is meghívtak a bemutatóra. A bemutató után pedig a *Forrás* szerkesztősége közös vacsorára invitált bennünket. Akkor kerültem személyes kapcsolatba a lap szerkesztőivel s munkatársaival. (Füzi Lacit, az akkori és mostani főszerkesztőt persze már korábbról ismertem.)

De akkor ismertem meg tulajdonképpen Kecskemétet magát is.

Jártam már benne korábban is, de az igazi arcát csak akkor fedte föl előttem. A könyvhét alkalmából két napig voltam a város lakója, az interjúkötet kilenc költőjével egyetemben, s ezalatt az idő alatt alaposan bejártuk a „hírös város” jelenét és múltját.

Úgy emlékszem, Pintér Lajos költő, a *Forrás* házánál az idő szerint (s ez idő szerint is) az egyik legrégebb munkatárs-szerkesztő (majdnem azt írtam: „legrégebb bútordarab” – sorry, Lajos, sorry!) volt az avatott kísérőnk, s az ő szemével látni a „Cifrapalotát” s a másik szecessziós csodát, a Városháza épületét (az egész magyar történelmet megjelenítő domborműveivel, emléktábláival) vagy a Katona József park szoborsétányát a város sok-sok jelesének szobrával (és folytathatnám a sort a végtelenségig!) feledhetetlen élmény volt. S mikor a költőkolléga a városjárásunk végén még azt is megjegyezte, hogy Kecskemétnek tizenegy múzeuma és képtára, hat felső- és 12 középfokú iskolája van, s természetesen a város emblemikus nagy szülőttéről, Katona Józsefről elnevezett kitűnő színháza – lélekben s utólagosan igazat adtam Szekér Bandi barátomnak: igen, egy városnak egyetem nélkül is lehet egyetemi szintű a szellemi élete.

(S nem állhatom meg, hogy az akkori jegyzetfüzetemből, amelyből a kecskeméti adatokat kiírtam, egy, az akkori magamra jellemző *bonmot*-t is ide ne másoljak. „Kecskemét szép, szecessziós mézeskalács-palotái között úgy éreztem magamat, mintha a pozsonyi Kék templom körül sétálgattam volna – ugyanis azt is Lechner Ödön építette. Két nap alatt úgy megszerettem Kecskemétet, hogy el nem felejthettem Pozsonyt.”)

De vissza a *Forráshoz!* Szekér Endrétől a későbbi találkozásaink során azt is megtudtam, hogy a folyóirat neve konkrétan attól a Madarász Lászlótól származik, aki 1938-ban még egyetemista volt Pozsonyban, ahol megalakította az Eötvös József Kör. Ez a kör lett aztán kiadója annak a szintén *Forrás* című egyetemi lapnak, amelyet Madarász 1969-ben, a kecskeméti *Forrás*ban kicsit akár újraindulni is érezhetett. Az író-politikus ekkor ugyanis már a Bács-Kiskun Megyei Tanács elnöke, s mint ilyen, egyéb eszközökkel is hathatósan segíthette és segítette az új lap indulását.

Történt azonban a lapkeresztelés akárhogy, a név megfogant és szerencsésnek bizonyult: a szerkesztők törekvése kezdetben, és később is, egyszerre célozta az eredethez (a „forráshoz”), a hagyományokhoz való hűséget, a tiszta eszmeiséget, s azt az irodalmi, és egyidejűleg történelmi-szociográfiai érdeklődést és érdekeltséget, amely mai napig jellemzi a lapot.

Mi több: közben szerkesztői a magyar irodalmi és tudományos lapok szerkesztésének mintegy „arany metszését” is kikísérletezték: a *Forrás* egyszerre „népi” és „urbánus”, egyszerre nyitott a magyar társadalom minden rétege felé, nyitott a magyar és világirodalomra, szociográfiára, szellemtörténetre és történelemre.

Vidéki (és nem csak vidéki) laptársainak be nem vallott törekvése, hogy az éppen aktuális irodalmi kánon lehető legtöbb alkotóját vonzaskörükbe hódítsák – a *Forrás*nak, úgy tűnik, van egy állandó szerzői gárdája, de ez egyáltalán nem jelent számára valamiféle bezártságot, belterjességet, sőt: a magyar irodalom egyetemével és a nagyvilággal többnyire éppen hogy a törzsgárda tagjain keresztül érintkezik. A lap számára például a „határon túli magyar irodalom” fogalma sohasem határolódott be Kolozsvárral, Újvidékkel, Pozsonnyal és Beregszászal,

hanem a nyugati magyar szórvány irodalmát is kezdettől fogva magába foglalta. A különböző fontos lapkivágásokat is tartalmazó saját archívumomban egymás mellett van egy régebbi Határ Győző-vers, Tandori Dezső egyik korszakos opusa a 2000-es évek elejéről és Ryszard Kapuściński naplói – emlékezetem szerint valamennyi a *Forrás*ból kivágva.

S folytathatnám a példák sorát, de nem folytatom, ennyiből is levonható a következtetés: az arányosságoknak, az „arany metszésnek” valamiféle sajátos pluszesztétikai értékbe átcsapó egyensúlya a *Forrás* leginkább meghatározó belső és külső ismérve.

S most, mikor e jeles „forum Kecskemetinum” az 50. születésnapját ünnepli, én, az „ős-Forrás” Pozsonyából ezt az új és „arany metsző” szépirodalmi, szociográfiai, művészeti *Forrást* köszöntöm tisztelettel és nagyrabecsüléssel.